

Årsberetning 2014

Foto: Tom Riis

SKIEN KOMMUNALE
PENSJONSKASSE

Innhold

STYRETS BERETNING

Hovedtall	side 3
Innledning	side 4
Organisasjon og ledelse	side 5
Styret	side 5
Administrasjon	side 6
Finansvirksomheten	side 7
Forsikringsvirksomheten	side 9
Årsresultat	side 10
Fremtidsutsikter	side 11
Fortsatt drift	side 11
Ord og Uttrykk	side 13

RESULTATREGNSKAP OG BALANSE M/NOTER ...side 16

VEDLEGG

Vedlegg nr. 1	Aktuarerklæring for 2014	side 35
Vedlegg nr. 2	Revisors beretning for 2014	side 36

Hovedtall

Nøkkeltall (i 1.000 kr.)

	2014	2013	2012	2011
Arb.giverpremie	219 774	162 490	197 878	155 531
Medlemspremie	23 556	22 804	22 081	21 114
Finansresultat	182 459	218 304	180 840	31 564
Pensjonsytelser (netto)	82 544	75 156	66 125	63 374
Drifts/forvaltningskostnader	10 676	10 146	8 816	8 307
Egenkapital *	189 414	177 600	162 172	149 565
Kursreguleringsfond	252 909	188 170	81 680	4 045
Premiereserve *	2 507 794	2 313 829	2 127 885	1 886 877
Premiefond	68 218	54 947	68 191	109 491
Tilleggsavsetninger	96 132	86 132	79 180	79 180
Risikoutjevningfond *	7 330	7 573	7 573	17 702
Administrasjonsreserve	54 203	50 503	50 503	50 503

Forholdstall:

Driftskostnader i % av

*premieinntekter	5,8	5,5	4,0	4,7
*premiereserve	0,46	0,44	0,41	0,44

Gjennomsnittlig totalavkastning i % p.a.

Bokført avkastning	4,2	4,1	4,4	3,12
Verdijustert avkastning	6,3	8,4	8,1	1,3

Egenkapitaldekning i %

	12,8	13,6	14,7	15,7
--	------	------	------	------

Medlemsbestand

Alderspensjonister	1 045	974	892	853
AFP	123	121	122	108
Uførepensjonister	738	702	710	694
Ektefellepensjon (etterlatt)	190	187	188	184
Barnepensjon	18	19	20	12
Sum pensjonister	2 114	2 003	1 932	1 851
Aktive medlemmer	3 893	3 911	3 347	3 354
Oppsatte rettigheter *	1 288	1 241	1 260	1 185
Oppsatte uten rett	5 025	4 606	4 627	4 439
Sum aktive og oppsatte	10 206	9 758	9 234	8 978
Totalt	12 320	11 761		

* oppsatte uten rett inneholder personer med tjenestetid mindre enn 3 år.

Innledning

Skien kommunale pensjonskasse (SKP) ble opprettet 30. mai 1938 av Skien kommune.

Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmer og deres etterlatte i henhold til Hovedtariffavtalen og pensjonskassens vedtekter. Den har drevet og vil fortsatt drive sin virksomhet i samarbeid med Skien kommune, kommunale selskap og øvrige forsikringstakere.

Målsetting

SKP sin målsetting er å være den foretrukne pensjonsleverandør for ansatte i Skien kommune samt foretak tilknyttet kommunen. Pensjonskassen bestreber seg på å gi tilfredsstillende avkastning på forvaltningen av pensjonskassens kapital og å opprettholde en dyktig og kostnadseffektiv administrasjon.

SKP har videre som mål å være tilgjengelig og servicerettet mot sine medlemmer og samtidig sikre at deres rettigheter blir ivaretatt. Informasjon om rettigheter og liknende til medlemmer og pensjonister blir gitt ved at administrasjonen i SKP holder foredrag på møter i etatene og organisasjonene. En stor del av kontakten med medlemmene dreier seg også om direkte rådgivning og informasjon ved avtaler med pensjonskassens saksbehandlere eller ved andre typer henvendelser.

SKP samarbeider med Skien kommune om å arrangere orienteringskurs om pensjon for kommunens ansatte.

Årets seniordag ble avholdt 17. september 2014. Målgruppen i år var ansatte som fyller 61 år (1953

kullet). Dette gjelder totalt 109 ansatte i Skien kommune med 70 % tilknyttet Skien kommunale pensjonskasse, 25 % har pensjonsordningen i SPK (Statens pensjonskasse) og 5 % i KLP. Opplegget kjøres først med felles informasjon bl.a. fra NAV – deretter kjøres parallelle sesjoner fra de forskjellige pensjonskassene.

SKP er desidert den største i denne sammenhengen og informasjon på disse informasjonsmøtene er godt etterspurt. Seniordagen genererer også betydelig forespørsler til pensjonskassen i etterkant.

Pensjon er fremdeles i fokus og det er stor usikkerhet knyttet til temaet. Dette gjenspeiles i mange henvendelser til pensjonskassen med spørsmål om hvordan pensjonen blir og hvordan endringene vil påvirke pensjonen.

Spesielt for 2014 var fokuset rettet mot ny uførepensjon som kom i virksomhet fra 1.1.2015.

Pensjonskassen er underlagt de samme lover og forskrifter som finans- og forsikringsbransjen og er under tilsyn av Finanstilsynet.

Regnskapet føres i henhold til gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser.

Nærhet og tilgjengelighet for medlemmer og forsikringstakere er en av fordelene en kommunal pensjonskasse har. SKP vil bestrebe seg på å være synlig i nærmiljøet og aktiv med utadrettet virksomhet for å innfri medlemmenes forventninger til informasjon. Styret og administrasjonen vil gjøre sitt beste med å videreutvikle pensjonskassen slik at SKP også i fremtiden blir den beste pensjonsleverandør for ansatte i Skien kommune og tilhørende foretak.

Organisasjon og ledelse

SKP er en selvstendig juridisk enhet med eget styre og egen regnskapsføring. Pensjonskassens styre er øverste besluttsende organ. Alle funksjoner i pensjonskassen er skilt fra kommunens øvrige virksomhet. Pensjonskassens midler holdes atskilt fra kommunens, og pensjonskassen hefter ikke for kommunens forpliktelser.

Virksomheten forurensar ikke det ytre miljø.

SKP er medlem av arbeidsgiverorganisasjonen KS Bedrift.

SKP er medlem av Pensjonskasseforeningen. Pensjonskasseforeningen arrangerer kurs og seminarer, avgir høringsuttalelser og har utstrakt samarbeid med ulike departement, Finanstilsynet, NHO, LO, FNH og forsikringsbransjen. Pensjonskasseforeningen er medlem av Pensjonsforum og European Federation for Retirement Provisions (EFRP).

Styret

Styret består av 1 kvinne og 4 menn. Styremedlemmene har personlige varamedlemmer.

Det har vært avholdt 9 styremøter. Revisor og aktuar har deltatt på 2 møter i 2014.

Styret har arbeidsgiveransvaret for de ansatte i pensjonskassens administrasjon og har i 2014 bestått av følgende personer:

Valgt av bystyret

Medlemmer:	Styrefunksjon:
Tor Ragnar Sollid, AP	Styreleder
Jan Terje Olsen, H	Medlem
Rannveig Sandøy	Medlem

Varamedlemmer:

Trond Ballestad, Sp
Barbro Malmgren
Karl Johnsen, SV

Oppnevnt av arbeidstakerorganisasjonene

Medlemmer:	Styrefunksjon:
Kai Tore Kvålo	Nestleder
Per Eidet	Styremedlem

Varamedlemmer:

Erik Kvam
Hilde Ekeberg Fliid

Observatør for pensjonistene: Einfrid Halvorsen.

Rådmannen har møte- og talerett i styremøtene. Spesialrådgiver Dag Sagafoos har i 2014 deltatt på styremøtene som rådmannens representant.

Styret er valgt for samme periode som bystyret 2011-2015.

Foto: Tom Riis

Administrasjon

Pensjonskassen har kontorer i Kverndalssenteret, Kongensgate 31 i 3. etasje. Lokalene leies av Kontorbygg.

I administrasjonen har vi i 2014 fått en ny ansatt. Elisabeth Glenna er ansatt som rådgiver og vil i hovedsak ha arbeidsoppgavene sine knyttet til pensjonsberegning.

Øvrige ansatte er som tidligere:

Torunn Martinsen, rådgiver

Steinar Hauen, rådgiver

Berit Myhra, økonomiansvarlig og nestleder

Trine Sørvig Aaby, daglig leder

Sykefraværet i pensjonskassen har i 2014 vært noe høyere i begynnelsen av året. Dette skyldes imidlertid langtidsfravær pga. planlagt inngrep og knyttes ikke til pensjonskassens generelle sykefravær som alltid har vært lavt. Styret oppfatter arbeidsmiljøet i pensjonskassen som godt.

De faste ansatte består nå av 4 kvinner og 1 mann.

Revisjonsselskapet BDO AS er pensjonskassens revisor. Statsautorisert revisor Tore Samuelson er pensjonskassens ansvarlige revisor og utfører funksjonen sammen med revisor Thomas Svenkesen.

Aktuarielle tjenester leveres av KLP Forsikrings-service AS, v/ Linda Elisabeth Johansen.

Caspar Holter, Mercer (Norge) AS er pensjonskassens finansrådgiver.

Pensjonskassen har avtale med Gabler AS om programutvikling og brukerstøtte for ajourhold av medlemsbestand og pensjonsberegning. Programmet som benyttes heter Gabler Kompas.

Trykderetten er ankeinstans for vedtak som gjelder pensjon og samordning.

Rådgivende lege er Margrete Ancheren.

Foto: Tom Riis

Finansvirksomheten

SKP's portefølje ved slutten av året har totalt sett oppnådd en avkastning på 6,3 % og i forhold til den referanseindeks vi måler mot er det en meravkastning på 1,1 %.

SKP hadde en kapitaldekning pr. 31.12.14 på 12,8 %. Porteføljens størrelse ved utgang 2014 er på 3 134,0 mill.kr.

Kapitalforvaltningsforskriften pålegger pensjonskassen å ha oversikt over, helhetlig styring av, og god kontroll med de risikoer som oppstår ved selskapets kapitalforvaltning.

Styret i SKP har vedtatt kapitalforvaltningsstrategi som gjennomgås hvert år. Oversikt over plasseringer og avkastninger i de forskjellige aktivaklasser fremlegges styret i hvert styremøte.

SKP benytter PF investor, rapporteringsverktøy utviklet av Pensjon & Finans AS; nå eid av Mercer. Kontroll av porteføljestørrelser som legges inn i rapporten blir fulgt opp av Mercer ved hvert rapporteringstidspunkt.

Pr 31.12.14 er porteføljens aktiva-allokering som det fremgår av tabellen under:

Tabellen under viser pensjonskassens strategi med øvre/nedre grense pr. aktivaklasse. Kolonnene med maksimum og minimum viser de månedlige ytterpunktene porteføljen har hatt i løpet av fjerde kvartal. Aksjer har vært noe under nedre allokeringsramme i begynnelsen av perioden. Norske omløpsobligasjoner og pengemarked er noe over rammen.

	Strategi	Min	Max	Nedre	Øvre	Markedsverdi%	
						30.09.2014	31.12.2014
GLOBALE AKSJER	20	17,3	17,7			17,3	17,7
NORSKE AKSJER	9	8,3	8,4			8,4	8,3
AKSJER	29	25,8	26	26	32	25,8	26,0
ANNET	7	6,3	6,3			6,3	6,3
DnBNOR anleggsobligasjoner	8	8,8	8,9			8,9	8,8
Norske omløpsobligasjoner	32	36,8	37,3	29	35	37,3	36,8
NORSKE OBLIGASJONER	40	45,5	46,2			46,2	45,5
SUM PENGEMARKED	4	7,6	8,3	1	7	7,6	8,3
UTENLANDSKE OBLIGASJONER	20	13,8	14	17	23	14,0	13,8
		0	0				
Total	100	100	100			100	100

Avkastning pr. 31.12.2014

Dietz:	i %
Verdijustert	6,30
Bokført	4,20
PF-investor:	
Verdijustert:	6,3

Forvaltningen av norske aksjer er ivaretatt av Danske Capital AS.

Utenlandske aksjer er plassert i fond i KLP Fondsforvaltning AS og i aksjefond som forvaltes av Baillie Gifford Overseas Ltd, med hovedkontor i Edinburgh. I forhold til vedtatt strategi valgte styret å

Verdijustert avkastning for porteføljens forskjellige aktivaklasser:

Norske aksjer	10,2
Utenlandske aksjer	11,5
Norske obligasjoner	4,7
Utenlandske obligasjoner	3,8
Eiendom	8,5
Sum pengemarked	2,8

øke sin eksponering i utenlandske aksjer i desember. Økningen ble gjort i det utenlandske aksjefondet BG Worldwide Global Alpha med 60 mill.kr. Tilsvarende ble eksponeringen i de utenlandske KLP fondene redusert. Porteføljen ble realisert med 60 mill.kr.

Obligasjonsporteføljen er fordelt på 2 forvaltere – DnB Asset Management AS og Storebrand Asset Management AS.

Utenlandske obligasjoner er fordelt på to obligasjonsfond:

- Mercer short Duration Global bond fund 1- QUONIAM
- Mercer short Duration Global bond fund 2 - PIMCO

Investeringer på eiendomssiden består av andeler tegnet i Storebrand Eiendomsfond Norge KS.

Utlån

Pensjonskassen gir lån til medlemmer til kjøp av bolig eller leilighet i borettslag. Pensjonskassen tilbyr første prioritets pantelån til kjøp av hus - innenfor 80 % av godkjent lånetakst.

Det gis også lån innenfor 70 % av kjøpesum i borettslagsleiligheter med pant i leiligheten.

Rente på lån fastsettes av styret. Renten er uendret på 3,25 % nominell.

Det er liten etterspørsel etter lån p.t.

Risiko

Pensjonskassens investeringer er i ulik grad eksponert for forskjellige typer risiko.

Rente- og kursrisiko er sannsynligheten for at

endringer i rentenivået vil føre til redusert inntjening på grunn av redusert kurs på rentepapirer.

Kredittrisiko er risiko for endring av finansielle eiendelsers verdi som følge av markedets syn på utsteders kredittverdighet. SKP følger forskrift om kapitalforvaltning og har i sine avtaler med forvaltere satt rammer for maksimal eksponering mot enkeltutstedere.

Investeringer i utenlandsk valuta kan medføre reduserte inntekter ved at den norske kronen styrker seg mot utenlandske valutaer. Aksjeinvesteringer i utenlandsk valuta er i hovedsak valutasekret.

De ulike former for risiko som pensjonskassen er eksponert for er også beskrevet i note 12.

Her fremvises også oversikt over pensjonskassens soliditet i form av bufferkapital målt opp mot pensjonskassens potensielle tap gitt visse markedsendringer.

Pensjonskasser og livselskap har i tillegg til sitt langsiktige perspektiv også krav til årlig avkastning og må ha buffere som er tilstrekkelige til å møte kort-siktige svingninger i finansmarkedet. Bufferkapital mot markedssvingninger er egenkapital utover minimum på 8 % samt tilleggsavsetninger, risikoutjevningsfond og kursreserver.

Pensjonskassens midler forvaltes som en fellesportefølje.

Foto: Tom Riis

Pensjonskassen har avtale med Mercer (Norge) AS om utarbeidelse av risikoanalyse hvert kvartal. Analysen viser hvordan uvanlige markedsforhold, herunder rente- og valutakursendringer, samt utslag av forsikrings- og kredittrisiko vil påvirke kassens bufferkapital. Risikoanalysen blir styrebehandlet og vedtakene protokollført.

I slutten av 2013 og gjennom 2014 er det som et resultat av Finanstilsynets stedlige tilsyn arbeidet med å lage et totalrisikostrategi-dokument som blant annet fastsetter pensjonskassens overordnede målsetninger og styrets samlede risikotoleranse, hvor risikoen knyttet til kapitalforvaltnings- og forsikringsområdet ses i sammenheng. Dokumentet utarbeides av Mercer AS v/finansrådgiver Caspar Holter.

Risikoanalysen for 4. kvartal basert på Finanstilsynets stresstest II viser at SKP har tilfredsstillende soliditet og meget god egenkapitaldekning. SKP dekker myndighetenes krav både når det gjelder egenkapital og bufferkapital.

Risikoanalysen inneholder også en stresstest I vurdering som tar utgangspunkt i markedsverdier og gjen-speiler en «opphørssituasjon». Her viser vurderings-skalaene at bufferkapitalutnyttelsen er for høy noe som skyldes den lavere markedsrenten. Bufferkapitalutnyttelsen ligger likevel under øvre krav spesifisert fra Finanstilsynet.

Forsikringsvirksomheten

Pensjonsforpliktelser

De kommunale pensjonsordningene er tariffestet og vedtektene finnes i vedlegg 5 i Hovedtariffavtalen. Pensjonsordningene garanterer en pensjon tilsvarende 66 % av sluttlønn ved full opptjening som oppnås etter 30 års medlemstid. Garantien dekker samlet utbetaling fra NAV og pensjonsordningen.

Alderspensjoner under utbetaling reguleres ved at pensjonsgrunnlaget økes fra 1. mai i samsvar med lønnsvekst og fratrukket 0,75 %. Regulering av uføre- og enke-, enkemannspensjon under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres i samsvar med lønnsvekst frem til fylte 67 år.

Bruttopensjonen fra pensjonsordningen samordnes med ytelsene fra NAV i henhold til Samordningsloven.

SKP omfattes av Overføringsavtalen som sikrer at medlemmer ikke taper på opptjening av pensjonsrettigheter i flere offentlige ordninger. Overføringsavtalen tilsier at siste pensjonsordning utbetaler pensjon på vegne av tidligere offentlige ordninger som pensjonisten har vært medlem av.

SKP har dekket katastrofereassurans i JTL Reinsurance Brokers Ltd, London.

Fra 1.1.2014 gjelder det nye pensjonsregler for folkevalgte og det åpnes opp for to ulike pensjonsordninger. I praksis vil det si eksisterende TP ordning som for kommunens øvrige ansatte eller den såkalte «stor-

tingsordningen». Bystyret i Skien kommune velger i februar 2014 at folkevalgte med pensjonsrettigheter og nye folkevalgte meldes inn i netto påslagsordning tilsvarende pensjonsordningen for regjeringsmedlemmer og stortingsrepresentanter.

Premieinntekter:

Premiesatser: medlemmene betaler 2 % av pensjonsgrunnlaget og arbeidsgiver har i 2014 betalt en premie på 8,40 % inkl. rentegarantipremie.

I tillegg kommer reguleringspremien som var budsjettet med 113 Mill.kr. tilsvarende ca. 9,3 % og premie for «ikke forsikringsbare ytelser» beregnet til 1,45 %. Etter forsikringsteknisk oppgjør (FTO) ved slutten av året, er faktisk lønnsvekst observert og endelig reguleringspremie kan fastsettes. Reguleringspremie for 2014 beregnes her til 101,7 Mill.kr.

Pensjonsutbetalinger:

Netto utbetalte pensjoner utgjorde i 2014: 82,5 mill.kr. mot 75,2 mill.kr. i 2013.

Tallene inkluderer mottatte refusjoner i størrelsesorden 26,9 mill. (25,5 mill.). Det henvises forøvrig til note 4. i årsregnskapet.

Sum pensjonister ved utgangen av 2014 er 2114 mot 2003 i 2013. Antall uføre er økt noe og er 738 i 2014 mot 702 i 2013.

Forsikringsteknisk oppgjør

KLP Forsikringservice AS ved aktuar Linda Elisabeth Johansen har foretatt forsikringsteknisk oppgjør pr. 31.12.2014.

Forsikringsteknisk statusoppgjør foretas hvert år. Ved statusoppgjøret beregnes pensjonskassens dekningsgrad som forholdet, beregnet i prosent, mellom pensjonskassens forsikringsfond og premiereserven. Premiereserven blir definert som kontantverdien av pensjonskassens pensjonsforpliktelser. Pensjonskassen er i forsikringsteknisk balanse når dekningsgraden er 100 %.

I tillegg av å beregne selve avsetningen til premiereserve er det inkludert enkelte andre oppgaver i leveransen fra aktuar:

- Sensitivitetsanalyse – ref. note 19 som omhandler effekt av økt uførhet og effekten av lengre liv.
- Etterberegning av reguleringspremie og faktiske kostnader til «ikke-forsikringsbare ytelser»
- Utvidede spesifikasjoner av bestand og bestandsutvikling (fordeling på kjønn og alder)
- Diverse statistiske opplysninger for rapportering.

Avsetning til premiereserve i 2014 er beregnet til kr. 206 mill. kr.

Total premiereserve pr. 31.12.2014 er på kr.2,5 milliarder og årets avsetning opprettholder 100 % dekningsgrad.

Årets resultat og resultatdisponering

Aktuaren har foretatt resultatanalyse basert på regnskapet 31.12.14 og analysen viser en bokført avkastning på 4,2 % og en verdijustert avkastning på 6,30 %.
(Beregnet etter Dietz metode)

Resultatanalysen 2014 er utført av KLP forsikringservice v/Linda Elisabeth Johansen og viser følgende tall:

Skien kommunale pensjonskasse
Resultatanalyse 31.12.2014

	i NOK 1000
Finansinntekter iht regnskap	171 634
- Pliktig rente premiereserve	69 586
- Pliktig rente premiefond	1 374
- Pliktig rente erstatningsreserve	583
= Renteresultat	100 091
- Til kursreguleringsfond	64 739
= Realisert renteresultat	35 352
Samlet premie til administrasjon	12 848
- Herav til administrasjonsreserve	2 248
- Faktiske omkostninger	9 232
= Administrasjonsresultat	1 369
Risikoresultat	3 578
Sum resultatelementer	105 037

25.2.2015
Linda E. Johansen

Årets resultatdisponering er foreslått som følger: (Mill.kr.)

Resultatelementer	Beløp	Disponeres til:			
		Annen EK	Tilleggsavsetn	Premiefond	RUF
Renteresultat(koll)	35 352		10 000	25 352	
Administrasjonsresultat	1 369	1 369			
Risikoresultat	3 578			3 578	
Rentegarantipremie	2 284	2 284			
Resultat i selskapsporteføljen	9 381	9 381			

Fremtidsutsikter

Ny folketrygd ble innført i 2011 og har medført flere endringer i pensjonsordningen for offentlig sektor. Dette medførte endringer i HTA (Hovedtariffavtalen) som inneholder vedtekter for TPO (tjenestepensjonsordning). Hovedtariffavtalen ble i oktober 2014 revurdert for en avtaleperiode fra 1.5.2014 til 30.4.2016.

Kommunikasjonen med NAV er fortsatt en sentral oppgave for pensjonskassene og med nåværende leverandør av pensjonssystem arbeides det mot oppkobling mot NAV som innebærer elektronisk overføring av samordningsdata og simuleringstjenester. I begynnelsen av 2014 ble ELSAM – elektronisk dialog med NAV igangsatt.

Pensjonskassen kjører pensjonsutbetalinger og lønn via kommunens lønnssystem. Fra 1.1.2014 igangsatte kommunen sitt nye lønnssystem Visma. Endring av system har medført noen utfordringer av både teknisk og ressursmessig art.

Pensjonskassens målsetting når det gjelder kapitalforvaltning er først og fremst å sikre pensjonsforpliktelsene overfor kassens medlemmer.

Det er fremdeles et generelt lavt rentenivå og sammensetningen av pensjonskassens portefølje gir utfordringer i forhold til å oppnå ønsket avkastning og i forhold til den relativt lave risiko som er valgt for porteføljen.

Det er regelmessig overvåkning av pensjonskassens risiko, strategi, soliditet og bufferkapital. Finanstilsynet har økt fokus på rapportering i form av stresstester, nivå på kapitaldekning og solvensberegninger i

forhold til pensjonskassens portefølje og reserveavsetninger.

Det er pensjonskassens bufferkapital (se note 12) som er motposten til usikkerhet og svingninger i finansmarkedet. Markedets svingninger krever at pensjonskassen opprettholder god soliditet, noe som gjenspeiles i størrelsen på bufferkapitalen. SKP har tilfredsstillende bufferkapital med en dekningsgrad på 170 % i forhold til et potensielt tapsscenario basert på Finanstilsynets stresstest II. Kapitaldekningen ved utgang året er på ca. 12,8 %.

I fremtidsscenariet fra våre forvaltere er fortsatt oppfatningen om lave markedsrenter den store utfordringen. Det synes som om uroen i internasjonale markeder har avtatt noe, men ubalansen i statsfinanser vedvarer. Norsk økonomi er fortsatt solid, men det understrekes forventninger om lavere vekst med spesielt fokus på lavere oljepris – endringer som bl.a. kan påvirke til noe økt arbeidsledighet. Det vil derfor fortsatt være viktig med god innsikt i markedet og god kommunikasjon med våre forvaltere og rådgivere når det gjelder investeringsvalg både med hensyn til risiko og god diversifisering i forvaltningen.

Ny uføretrygd ble innført fra 1.1.2015 og ny alderspensjon er på trappene fra 2016.

Kommunen og styret holdes løpende orientert om utviklingen i SKP når det gjelder fondets økning og avkastningen som oppnås i markedet. Pensjonskassen har ambisjoner om å legge til rette for et godt samarbeid og effektiv informasjonsutveksling.

Fortsatt drift

Pensjonskassen har ansvaret for at årsregnskapet og årsberetningen er avgitt i samsvar med lover og forskrifter. Pensjonskassens styre og administrasjon kjenner ikke til avvik fra de krav til informasjon som lovgivningen stiller.

Styret og administrasjonen kjenner ikke til at pensjonskassen skal ha brutt lover eller offentlige påbud av betydning for virksomheten.

Man kjenner heller ikke til tvister eller søksmål som kan føre til vesentlige forpliktelser for pensjonskassen. Skien kommunale pensjonskasse har ikke registrert misligheter eller mistanke om slike i året som har gått.

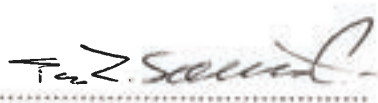
Man kjenner ikke til at det er inntruffet begivenheter etter utløpet av regnskapsåret som i vesentlig grad innvirker på årsregnskapet, forståelsen av pensjonskassens finansielle stilling eller resultatet av driften i regnskapsåret 2014.

Årsregnskapet gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen pr. 31.12.2014 og av resultatet for 2014. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift.

Årsberetning og regnskap legges frem for Skien bystyre til orientering.

Styret i Skien kommunale pensjonskasse:

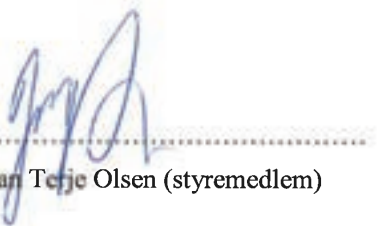
Skien 19.mars 2015

Tor Ragnar Sollid (Styreleder)

Kai Tore Kvålo (nestleder)

Jan Terje Olsen (styremedlem)

Rannveig Sandøy (styremedlem)

Per Eidet (styremedlem)

Trine Sørvig Aaby
Daglig leder

Ord og uttrykk

Bokført avkastning

Dette er løpende avkastning oppnådd gjennom året eksklusiv ikke-realiserte verdiendringer på eksempelvis aksjer. Dvs. verdijustert avkastning korrigert for endringer i kursreguleringsfondet.

Renteresultat

Dette er bokført avkastning minus den garanterte renten.

Verdijustert avkastning

Dette er avkastning oppnådd gjennom året inkludert ikke-realiserte gevinster/tap på for eksempel aksjer og obligasjoner.

Bufferkapital

Kapital som benyttes til å dekke opp rentegarantien i dårlige år i finansmarkedene. Det er kapital som skal gjøre selskapene i stand til å tåle fall i finans- og eiendomsmarkedene uten at soliditeten faller under myndighetenes minstekrav.

Engangspremie

Eksempel på dette er når en person går av med pensjon ved aldersgrensen og mangler opptjeningsår i folketrygden. Det er i utgangspunktet forutsatt at vedkommende har full opptjening i folketrygden. Når vedkommende mangler opptjeningsår i folketrygden, blir bidraget fra folketrygden mindre enn forutsatt, og tjenestepensjonen må kompensere for dette (bruttogarantien) for å sikre arbeidstageren full pensjon i henhold til avtalte ytelser i tjenestepensjonsordningen. Denne ekstra kostnaden beregnes og belastes som en engangspremie.

Forsikringsfond

Forsikringsfond består av premiereserve, premiefond og tilleggsavsetninger. Premiereserven avspeiler kundenes/kommunens pensjonsforpliktelser. Midler på premiefond er overskuddsmidler som kunden kan benytte til å betale premie med.

Tilleggsavsetninger er midler som er tildelt kunden, men som disponeres av selskapet som bufferkapital.

Forsikringsmessig dekning

Regulerer hvilke ytelser som er sikret gjennom årlig/løpende premie. Forsikringsdekningen kan variere fra selskap til selskap og fra produktløsning til produktløsning.

Garantert rente

Beregningsrenten som er lagt til grunn ved premieberegningene (normalt mellom 2,5 og 3 prosent for kommunale ordninger). Selskapene er forpliktet til årlig å tilføre kundenes premiereserver en minimumsavkastning som tilsvarer den garanterte renten.

Hold-til forfall (HTF) obligasjoner

Også kalt anleggsobligasjoner. Dette er obligasjoner selskapene har definert at de skal holde til forfall. Regnskapsteknisk betyr dette at selskapene ikke skal ta inn verdiendringer på disse obligasjonene ved renteendringer slik tilfellet er ved obligasjoner definert som omløpsobligasjoner.

Kapitaldekningskrav

Kapitaldekningsreglene regulerer forholdet mellom selskapets ansvarlige kapital og investeringsrisikoen på balansens aktivaside. De enkelte eiendelene gis en risikovekt etter den antatte kredittrisikoen. Myndighetenes krav til minimum kapitaldekning er fastsatt til 8 prosent.

Lønns- og G-regulering av løpende pensjoner

Denne reguleringen er direkte knyttet til kundenes pensjonsforpliktelser. Når forpliktelsene øker etter lønns- og trygdeoppgjør må kundenes pensjonsfond økes slik at alle nye rettigheter er forsikringsmessig dekket.

Fra og med 1.1.2011 reguleres alderspensjon under utbetaling ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1.5. i samsvar med lønnsveksten og fratrekkes deretter 0,75 %.

Regulering av uførepensjon og enke- og enkemannspensjon under utbetaling foretas ved at pensjonsgrunnlaget reguleres årlig fra 1.5. i samsvar med lønnsveksten fram til fylte 67 år. Deretter reguleres pensjonsgrunnlaget som alderspensjon under utbetaling. Levealdersjustering: Alderspensjon skal levealderjusteres, det vil si at den enkeltes pensjon justeres for endringer i befolkningens levealder.

Oppsatt rettighet

Tidligere ansatte i offentlig sektor med minimum tre års tjenestetid har oppsatt rettighet til pensjon. Denne utløses ved innvilgelse av permanent uførepensjon eller en tidsbegrenset uførestønad i folketrygden, eller når man når stillingens aldersgrense eller når man ved 67 år tar ut folketrygdens alderspensjon.

Oppsatte rettigheter reguleres med lønnsveksten fram til tidspunktet for utbetaling av pensjon.

Reguleringspremie

Premie til dekning av reguleringskostnader som påløper som følge av lønns- og trygdeoppgjør.

Foto: Tom Riis

Årsregnskap 2014

Resultatregnskap

TEKNISK REGNSKAP		Note	31.12.2014	31.12.2013
1. Premieinntekter				
1.1 Forfalte premier	2,3	243 329 629	185 387 862	
1.2 - Avgitte gjenforsikringspremie		(101 231)	(94 000)	
1.3 Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper/pensjonskasser				
Sum premieinntekter for egen regning		243 228 398	185 293 862	
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen				
2.2 Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler	16	69 736 052	72 564 479	
2.3 Netto driftsinntekt fra eiendom	15,16	606 950	1 397 384	
2.4 Verdiendring på investeringer	5,6,7,8,9,15	65 580 759	106 530 845	
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	23	35 710 237	24 610 036	
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		171 633 999	205 102 744	
5. Pensjoner mv.				
5.1 Utbetalte pensjoner mv.	4	82 544 167	75 155 689	
5.1.1 Brutto				
5.1.2 - Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger	18	(11 716 503)		
5.2 Endring i erstatningsreserven				
5.2.1 Brutto				
5.2.2 - Endring av gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger				
5.3 Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreserve til andre forsikringsselskaper/pensjonskasser		4 605 069		
Sum pensjoner mv		75 432 733	75 155 689	
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser				
6.1 Endring i premiereserve	18	205 682 704	185 943 657	
6.2 Endring i tilleggsavsetninger	18,28	10 000 000	6 951 397	
6.3 Endring i kursreguleringsfond	17	64 739 083	106 490 285	
6.4 Endring i premiefond	22,28	30 303 148	2 802 655	
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		310 724 935	302 187 994	
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser				
8.1 Overskudd på avkastningsresultatet				
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	22	15 819 841		
8.3 Annen tilordning av overskudd	22			
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser		15 819 841		
9. Forsikringsrelaterte driftkostnader				
9.1 Forvaltningskostnader	13	1 886 163	1 671 016	
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader	13,16	7 345 381	7 825 494	
Sum forsikringsrelaterte driftkostnader		9 231 544	9 496 510	
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader				
11. Resultat av teknisk regnskap	28	3 653 344	3 556 413	
IKKE TEKNISK REGNSKAP				
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen				
12.2 Renteinntekter og utbytte mv. på finansielle eiendeler		4 398 156	4 670 312	
12.3 Netto driftsinntekt fra eiendom	15,16	38 280	89 937	
12.4 Verdiendring på investeringer	5,6,7,8,9,15	4 136 087	6 856 416	
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	23	2 252 195	1 583 923	
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		10 824 718	13 200 587	
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen				
14.1 Forvaltningskostnader	13	118 958	107 548	
14.2 Andre kostnader	13,14,16	1 325 045	541 373	
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		1 444 002	648 921	
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		9 380 716	12 551 666	
16. Resultat før skattekostnad		13 034 060	16 108 079	
17. Skattekostnad	29	(1 221 023)	(679 529)	
18. Resultat før andre resultatkomponenter	28	11 813 037	15 428 550	
20. TOTALRESULTAT		11 813 037	15 428 550	
Overført til/fra annen egenkapital	20	11 813 037	15 428 550	
Sum disponert		11 813 037	15 428 550	

EIENDELER**31.12.2014****31.12.2013****EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN****Note****2. Investeringer**

2.1	Bygninger og andre faste eiendommer			
2.1.1	Investeringseiendommer	15	1 260 282	1 245 662
2.3	<i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
2.3.1	Investering som holdes til forfall	5	15 544 103	21 237 870
2.3.2	Utlån og fordringer	25,30	2 367 634	1 811 779
2.4	<i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
2.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	6, 7	58 895 415	54 053 193
2.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	9	93 110 675	79 155 676
2.4.4	Finansielle derivater	8	482 938	509 200
	<i>Sum investeringer</i>	11,12	171 661 047	158 013 379

3. Fordringer

3.1	Fordringer knyttet til premieinntekter	27	247 608	12 943
3.2	Andre fordringer	27	4 517	134 301
	<i>Sum fordringer</i>		252 125	147 244

4. Andre eiendeler

4.1	Anlegg og utstyr	14	31 650	54 481
4.2	Kasse, bank		14 263 896	13 365 775
	<i>Sum andre eiendeler</i>		14 295 546	13 420 256

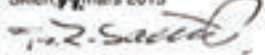
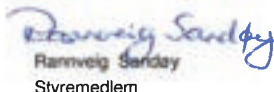
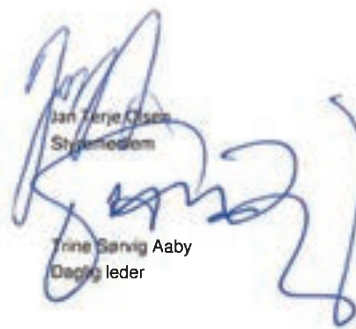
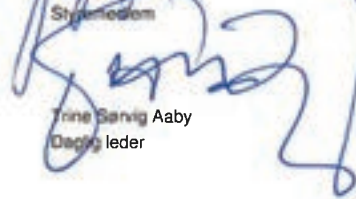
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN**186 208 718 171 580 880****EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJEN****6. Investeringer i kollektivporteføljen**

6.1	Bygninger og andre faste eiendommer			
6.1.1	Investeringseiendommer	15	19 982 718	19 354 338
6.3	<i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
6.3.1	Investering som holdes til forfall	5	246 463 368	329 981 180
6.3.2	Utlån og fordringer	16,25	26 023 487	28 150 322
6.4	<i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
6.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	6, 7	933 830 836	839 845 833
6.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	9	1 476 339 351	1 229 873 026
6.4.3	Utlån og fordringer	27	3 997 636	2 287 793
6.4.4	Finansielle derivater	8	7 657 342	7 911 640
6.4.5	Andre finansielle eiendeler		226 164 735	207 669 325
	<i>Sum investeringer i kollektivporteføljen</i>	11,12	2 940 459 473	2 665 073 457

SUM EIENDELER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN**2 940 459 473 2 665 073 457****SUM EIENDELER****3 126 668 192 2 836 654 336**

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		31.12.2014	31.12.2013
10. Innskutt egenkapital			
10.1 Selskapskapital	20	66 000 000	66 000 000
10.4 Annen innskutt egenkapital			
Sum innskutt egenkapital		66 000 000	66 000 000
11. Opptjent egenkapital			
11.1 Risikoutjevsningsfond	20,18	7 329 881	7 572 577
11.2 Annen opptjent egenkapital	20	80 413 750	68 600 713
Sum opptjent egenkapital		87 743 632	76 173 291
12. Ansvarlig lånekapital mv.			
12.1 Evigvarende ansvarlig lånekapital	10	43 000 000	43 000 000
Sum ansvarlig lånekapital mv.		43 000 000	43 000 000
13. Forsikringsforpliktelser - kontraktfastsatte forpliktelser			
13.1 Premiereserve	18	2 491 418 230	2 285 735 526
13.2 Tilleggsavsetninger	18,28	96 131 517	86 131 517
13.3 Kursreguleringsfond	17	252 909 154	188 170 071
13.4 Erstatningsavsetninger	18	16 376 228	28 092 731
13.5 Premiefond	22	68 218 381	54 946 786
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktfastsatte forpliktelser		2 925 053 510	2 643 076 631
15. Avsetninger for forpliktelser			
15.1 Pensjonsforpliktelser og lignende	18,30	0	285 570
15.2 Forpliktelser ved skatt	29	1 056 972	737 000
Sum avsetninger for forpliktelser		1 056 972	1 022 570
16. Forpliktelser			
16.5 Andre forpliktelser	25	3 814 077	7 381 845
Sum forpliktelser		3 814 077	7 381 845
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		3 126 668 192	2 836 654 337

Skien 19. mars 2015

Tor Ragnar Solid
Styrelleder
Per Eidet
StyremedlemKai Tore Kvålo
Nestleder
Rannveig Sandøy
Styremedlem
Jan Kjerfve
Styremedlem

Trine Sæviig Aaby
Deputy leder

NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET 2014

Note 1 - Regnskapsprinsipper

Regnskapet er satt opp i henhold til forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak av 20.12.2011 gjeldende fra 01.01.2011 og balansepostene er vurdert i samsvar med forskriftens bestemmelser.

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig avskrivninger på varige driftsmidler. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår.

Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden.

Prinsipper for inntektsføring

Inntekt regnskapsføres når det er sannsynlig at transaksjoner vil generere fremtidige økonomiske fordeler som vil tilflyte pensjonskassen og beløpets størrelse kan estimeres pålitelig. Leieinntekter fra investeringseiendommer (etter fradrag for totale kostnader knyttet til incentiver til leietakere) inntektsføres lineært over leieperioden.

Renteinntekter inntektsføres basert på effektiv rente-metode etter hvert som de opptjenes.

Utbytte inntektsføres når aksjonærenes rettighet til å motta utbytte er fastsatt av generalforsamlingen.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler unntatt investeringseiendommer, måles til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fraregnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres.

Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode over følgende brukstid: Utstyr og inventar 5-10 år.

Avskrivningsperiode og -metode vurderes årlig.

Investerings eiendom

Investerings eiendom består av eiendom (tomt og bygninger) som benyttes for å opptjene leieinntekter, for verdistigning på kapital eller begge deler. Investerings eiendommer regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi tilsvarer antatte markedsv verdier, uten fradrag for transaksjonsutgifter ved et eventuelt salg. Endringer i virkelig verdi resultatføres i den perioden det oppstår.

Det foretas en årlig vurdering av virkelig verdi basert på en takst foretatt av en uavhengig takstmann/foretak som er kvalifisert og har ustrakt erfaring med området og typen eiendommer som verdsettes. Verdsettelsen er utarbeidet ved å neddiskontere summen av netto årlige leieinntekter med et avkastningskrav som reflekterer risiko i netto kontantstrømmer.

Overføringer til, eller fra, kategorien investerings eiendommer gjennomføres kun som følge av endret bruk av eiendommen.

Differansen som oppstår mellom balanseført verdi og virkelig verdi på tidspunktet for omklassifiseringen regnskapsføres direkte mot egenkapital ved gevinst. Ved senere avhending av eiendommen overføres gevinsten til opptjent egenkapital. Tap som oppstår ved en slik omklassifisering resultatføres umiddelbart.

Finansielle instrumenter

I overensstemmelse med IAS 39, Finansielle instrumenter: Inntektsføring og måling klassifiseres finansielle instrumenter innenfor virkeområdet til IAS 39 i følgende kategorier: virkelig verdi med verdiendringer over resultat, holde til forfall, utlån og fordringer, tilgjengelig for salg og andre forpliktelser.

Finansielle instrumenter som holdes i første rekke med formål om å selge eller kjøpe tilbake på kort sikt, finansielle instrumenter som inngår i en portefølje av identifiserte instrumenter som er styrt sammen og hvor det beviselig er spor av kortsiktig gevinstrealisering, eller derivater som ikke er utpekt som sikringsinstrumenter er klassifisert som holdt for handelsformål.

Disse instrumenter inngår i instrumenter regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet, sammen med finansielle instrumenter som kvalifiserer ,for, og er utpekt som, kategorien finansielle instrumenter regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet.

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer og bestemt innløsningsdato hvor pensjonskassen har intensjon om og evne til å holde investeringen til forfall, er klassifisert som investeringer holdt til forfall, med unntak av de instrumentene som virksomheten utpeker som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet eller tilgjengelig for salg, eller som møter kriteriene for å inngå i kategorien utlån og fordringer.

Finansielle eiendeler med faste eller bestembare kontantstrømmer som ikke er notert i et aktivt marked er klassifisert som utlån og fordringer, med unntak av instrumenter som pensjonskassen har utpekt som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet eller som tilgjengelig for salg.

Alle andre finansielle eiendeler er klassifisert som tilgjengelig for salg.

Investeringer holdt til forfall, lån og fordringer og andre forpliktelser regnskapsføres til amortisert kost. Finansielle instrumenter klassifisert som tilgjengelig for salg og holdt for handelsformål er regnskapsført til virkelig verdi, som observert i markedet på balansedagen, uten fradrag for kostnader knyttet til salg.

Gevinst eller tap som følge av endringer i virkelig verdi på finansielle investeringer klassifisert som er tilgjengelig for salg blir i den del som tilhører kollektiv porteføljen resultatført, mens for den del som tilhører selskapsporteføljen blir regnskapsført direkte mot egenkapitalen (Fond for urealiserte gevinster - FUG) inntil investeringen avhendes. Ved avhendelse blir akkumulert gevinst eller tap på det finansielle instrumentet som tidligere er regnskapsført mot egenkapitalen reversert, og gevinst eller tap blir resultatført.

Endringer i virkelig verdi på finansielle instrumenter klassifisert som holdt for handelsformål eller som er utpekt som til virkelig verdi med verdiendringer mot resultatet resultatføres og presenteres som verdiendring på investeringer.

IAS 39.9b åpner for regnskapsføring av en finansiell eiendel til virkelig verdi over resultatet dersom den finansielle eiendel når den førstegangsinnregnes, øremerkes av foretaket til virkelig verdi over resultatet ("fair value option"). I overgangsregler til ny årsregnskapsforskrift er det gitt mulighet for retrospektiv anvendelse av virkelig verdi opsjonen, jf årsregnskapsforskriftens § 7-3 (3).

I forbindelse med implementering av endringene i årsregnskapsforskriften har pensjonskassen vurdert anvendbarheten av virkelig verdi opsjonen. Pensjonskassen ønsker å vurdere alle finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet i samsvar med virkelig verdi.

Pensjonskassen har utarbeidet en kapitalforvaltningsstrategi i samsvar med kravene i kapitalforvaltningsforskriften. Porteføljen av verdipapirer forvaltes i samsvar med denne strategien og rapportering skjer til virkelig verdi gjennom rapportering av verdjustert avkastning. Videre rapporteres jevnlig porteføljens utvikling målt mot bufferkapital. Internt skjer den løpende oppfølging av verdipapirplasseringer basert på utvikling i virkelig verdi og det er her et nært samarbeid mellom ledelsen og styret. I regnskapsføringen av finansielle eiendeler er det dermed lagt til grunn at vilkårene for anvendelse av virkelig verdi opsjonen er tilstede.

Investeringene er i tråd med forskriften klassifisert i hovedgruppene holdt til forfall og holdt for omsetning.

Derivater som ikke er sikringsinstrumenter

Finansielle derivater som ikke er regnskapsført som sikringsinstrumenter vurderes til virkelig verdi. Endringer i virkelig verdi resultatføres løpende.

Et innebyggt derivat separeres fra vertskontrakten og regnskapsføres som et derivat hvis og bare hvis alle følgende forutsetninger er oppfylt:

- De økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen ved det innbygde derivatet ikke er nært relatert til de økonomiske kjennetegnene og den økonomiske risikoen til vertskontrakten.
- Et separat instrument med de samme betingelser som det innebygde derivatet ville tilfredsstilt definisjonen av et derivat.
- Det kombinerte instrumentet (hovedkontrakt og innebygd derivat) ikke blir målt til virkelig verdi med endringer i verdien innregnet i resultatet.

Nedskrivning av finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler vurdert til amortisert kost nedskrives når det ut fra objektive bevis er sannsynlig at instrumentets kontantstrømmer har blitt påvirket i negativ retning av en eller flere begivenheter som har inntrådt etter førstegangs regnskapsføring av instrumentet. Nedskrivningsbeløpet resultatføres. Dersom årsaken til nedskrivningen i en senere periode bortfaller, og bortfallet kan knyttes objektivt til en hendelse som skjer etter at verdifallet er innregnet, reverseres den tidligere nedskrivningen. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da nedskrivningen blir reversert. Reversering av tidligere nedskrivning presenteres som verdiendring på investering.

Finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg nedskrives når det er objektive indikasjoner på at eiendelen har falt i verdi. For den del som tilhører kollektivporteføljen blir nedskrivningen resultatført umiddelbart. For den del som tilhører selskapsporteføljen blir det akkumulerte tapet som er innregnet direkte i egenkapitalen (Fond for urealiserte gevinster – FUG)(differansen mellom anskaffelseskost og løpende virkelig verdi fratrukket nedskrivning som tidligere er innregnet i resultatet og eventuelle amortiseringsbeløp) fjernes fra egenkapitalen (FUG) og innregnes i resultatet.

Kursreguleringsfond

Merverdier i kollektivporteføljen tilsvarer avsetning til kursreguleringsfond, mens merverdier i selskapsporteføljen ikke skaper grunnlag for kursreguleringsfond. Ved negative kursreserver blir disse resultatført i begge porteføljer i samme forhold som det øvrige resultatet.

Merverdier i selskapsporteføljen disponeres til annen egenkapital.

Merverdier i finansielle eiendeler klassifisert som tilgjengelig for salg, føres til Fond for urealiserte gevinster for den del som tilhører selskapsporteføljen.

Ansvarlige lån

Ansvarlige lån er oppført til pålydende. Dette lånet inngår i ansvarlig kapital ved beregning av kapitaldekningen.

Forsikringsytelser og forsikringstilfeller

Forsikringsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for de eventuelle nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner.

Forsikringstekniske avsetninger

De forsikringstekniske avsetningene består av premiereserve, premiefond, tilleggsavsetning, kursreguleringsfond og risikoutjevningfond. Fra 2008 inngår risikoutjevningfondet som en del av opptjent egenkapital. Premiereserven er en lineær reserve og utgjør kontantverdien av totale påløpte pensjonsforpliktelser. Premiereserven er beregnet med en grunnlagsrente på 2,86 %. Premiefondet kan benyttes til dekning av framtidig premie. Tilleggsavsetninger skal dekke framtidig negativt finansresultat og visse typer endringer i det aktuarielle grunnlag.

Pensjonskasser skattlegges etter samme regelverk som gjensidige livforsikringsselskaper. Pensjonskassens finansieringsmodell innebærer at utsatt skattefordel ikke oppfyller kravet til balanseføring etter god regnskapsskikk. Pensjonskassen ilegges 0,3 % formuesskatt av ligningsmessig netto formue.

Konter og kontantekvivalenter

Konter inkluderer konter i kasse og bankbeholdning. Kontantekvivalenter er kortsiktig likvide investeringer som omgående kan konverteres til konter med et kjent beløp, og med maksimal løpetid på 3 måneder.

I kontantstrømoppstillingen er kassakreditt fratrukket beholdningen av konter og kontantekvivalenter.

Inndeling av forvaltningskapitalen

Pensjonskassens forvaltningskapital er delt inn i en kollektivportefølje (kundeportefølje) og en selskapsportefølje jfr. forsikringsvirksomhetsloven § 9-7. Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetninger som skal dekke de kontraktsfastsatte forpliktelser. Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene. Pensjonskassen har valgt en samlet kapitalforvaltning, slik at fordeling til (resultat og balanseposter) kollektiv- og selskapsportefølje er gjennomført etter hvor stor del av aktiva den respektive portefølje "eier".

Finansiell risiko

Pensjonskassens systemer for styring og kontroll er tilpasset de lovmessige krav for å sikre en forsvarlig kapitalforvaltning. Det gjennomføres risikoanalyser basert på Kredittilsynets stresstest for livforsikringsselskap og pensjonskasser hvor det tas hensyn til de ulike risikoelementer som markedsrisiko, likviditetsrisiko og kredittrisiko.

Note 2 Opplysninger om pensjonordningen

Pensjonsordningen er som alle andre kommunale pensjonsordninger tariffestet og vedtektene finnes i HTA kapt. 5.

Pensjonsordningen er ytelsesbasert og pensjonskassens midler forvaltes i en felles portefølje.

I tillegg til Skien kommune omfattes følgende foretak av pensjonskassen:

Skien kommune
 Skien folkevalgte
 Rødmyr miljøsenter
 Fagforbundet Skien
 Kommunaløkonomisk forbund
 Kino1 Skien AS
 Fagforbundet Telemark
 Skien Lufthavn
 Skien Kunstforening
 Link Arbeid Skien KF
 Fritidsparken
 Skien kirkelige fellesråd
 Ibsenhuset
 Krisesenteret
 Skien kommunale Pensjonskasse
 Kontorbygg A/S
 Fellesorganisasjonen
 Renovasjon i Grenland RIG
 Bjorstaddalen Næring AS

I tillegg til alderspensjon omfatter pensjonsytelsene; uførepensjon, ektefellepensjon og pensjon til barn som har mistet en eller begge foreldre.

Ordningen med AFP fra 62 år til 65 år er ikke en del av tjenstepensjonsordningen, men administreres av pensjonskassen for arbeidsgiver.

Ved utgang 2014 fordeler medlemsbestanden seg som følger:

	2014	2013
Alderspensjoner	1045	974
AFP/tidlig pensjon	123	121
Ektefellepensjon	190	187
Barnepensjon	18	19
Uførepensjon	738	702
Aktive	3893	3911
Oppsatte med rett	1288	1241
Oppsatte uten rett (personer med tjenestetid under 3 år)	5025	4606

Note 3 - Premieinntekter m.v.

Premieinntekter fra medlemmene utgjør 2 % av pensjonsgrunnlaget. Arbeidsgiverpremie i 2014 utgjorde 8,4 %. I tillegg kommer reguleringspremie som er innbetalt med kr. 101 738 324 og ikke forsikringsbare ytelser som er innbetalt med kr. 19 255 876.

Premie - Arbeidsgiver - Risikopremie (arb.giv.premie)	96 495 293	92 587 922
Premie - Arbeidsgiver - Risikopremie (reguleringspremie)	101 738 324	56 336 184
Premie - Arbeidsgiver - Ikke forsikringsbare ytelser	19 255 876	10 868 415
Premie - Arbeidstaker - Medlemsinnskudd	23 555 848	22 804 395
Premie - Arbeidstaker - Rentegarantipremie	2 284 289	2 790 945
	243 329 629	185 387 862

Note 4 - Forsikringsytelser

Forsikringsytelser omfatter direkte utbetalte pensjoner og refusjonspensjoner ihht overføringsavtalen.

Alderspensjon	70 270 886	62 614 322
Uførepensjon	29 597 436	28 464 348
Etterlattepensjon	8 881 150	8 955 399
Barnepensjon	726 296	656 432
Sum utbetalte pensjoner	109 475 768	100 690 501
Mottatte refusjoner	-26 931 601	-25 534 812
Netto pensjonsutbetalinger	82 544 167	75 155 689

Note 5 - Oversikt over obligasjoner som holdes til forfall

	Balanse verdi	Virkelig verdi 31.12.2014	Urealiserte gev./tap
Sum obligasjoner holdt til forfall:	262 007 471	268 273 743	6 266 272
Andel Selskapsportefølje	15 544 103	15 915 861	371 759
Andel Kollektivportefølje	246 463 368	252 357 882	5 894 513

Porteføljen forvaltes av DNB Asset management. Durasjon er 1,97 år. Avkastning på porteføljen i 2014 er 4,17 %

Note 6 - Oversikt over aksjer, aksjefond og grunnfondsbevis tilgjengelig for salg

	Antall	Kostpris	Virkelig verdi 31.12.14	Urealiserte gev./tap
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	165 071 762	167 061 320	171 402 264	4 340 945
Landmannsgården AS	2 250	2 128 105	1 390 000	(738 105)
Kjørbekk Eiendom AS	2 121 456	2 251 080	4 600 000	2 348 920
Sum aksjer:		171 440 505	177 392 264	5 951 760
Andel Selskapsportefølje		10 171 041	10 524 141	353 100
Andel Kollektivportefølje		161 269 463	166 868 123	5 598 660
Sum aksjer:		171 440 505	177 392 264	5 951 760

Note 7 - Oversikt over aksjer, aksjefond og grunnfondsbevis som holdes for omsetning:

Navn	Antall	Kostpris	Virkelig verdi	Urealiserte gev./tap
Statoil ASA	81 610	12 497 799	10 707 232	-1 790 567
Telenor 14007	158 086	19 125 276	23 950 029	4 824 753
Yara International	76 322	21 074 379	25 476 284	4 401 905
Norsk Hydro	197 571	6 468 170	8 384 913	1 916 743
Storebrand	319 800	11 058 352	9 338 160	-1 720 192
Aker Solutions ASA	53 500	2 311 361	2 222 925	-88 436
Petroleum Geo-Services	78 100	6 272 605	3 306 754	-2 965 851
Atea ASA	40 100	2 017 511	3 087 700	1 070 189
Tgs Nopec Geophy.	41 300	5 425 511	6 678 210	1 252 699
Schibsted	25 115	6 757 944	11 896 976	5 139 032
Marine Harvest ASA (tidl. Pan Fish)	128 070	8 020 783	13 178 403	5 157 620
Austevoll Seafood	59 100	1 641 185	2 748 150	1 106 965
Lerøy Seafood Group	18 400	2 442 703	5 023 200	2 580 497
Norwegian Air Shuttle	43 500	7 788 061	12 014 700	4 226 639
SpareBank 1 SMN (grunnfondsbevis)	89 728	3 903 648	5 249 088	1 345 440
Siem Offshore Inc.	304 700	3 280 470	1 230 988	-2 049 482
Solstad Offshore ASA	13 200	1 549 360	1 042 800	-506 560
Veidekke ASA	67 200	3 179 019	4 956 000	1 776 981
Kongsberg Gruppen ASA	85 337	10 423 415	10 496 451	73 036
Wilh. Wilhelmsen ASA	125 200	4 400 562	5 759 200	1 358 638
PhotoCure ASA	45 300	1 813 950	1 245 750	-568 200
SpareBank 1 SR Bank	87 449	4 259 868	4 591 073	331 205
Gjensidige Forsikring	96 600	8 653 921	11 785 200	3 131 279
Det No.oljeselskapet	69 187	4 932 333	2 758 486	-2 173 847
XXL ASA A	45 000	2 631 086	3 296 250	665 164
Entra ASA	101 080	6 570 200	7 732 620	1 162 420
Royal Caribbean Cr. (Liberia)	34 800	8 233 078	21 506 400	13 273 322
Prosafe (Cypros)	61 476	2 145 270	1 413 948	-731 322
Subsea 7 (LU)	168 934	16 532 130	12 931 898	-3 600 232
		219 960 583	259 550 824	39 590 241
	Antall	Kostpris	Virkelig verdi	Urealiserte gev./tap
BG Worldwide Global Alpha Choice Fund	1 624 545	205 000 000	297 665 886	92 665 886
KLP AksjeGlobal Indeks I	5 356	6 073 170	11 741 165	5 667 995
KLP AksjeGlobal Indeks II	23 026	27 995 398	41 720 949	13 725 551
KLP AksjeGlobal Indeks III	57 106	67 000 000	102 807 673	35 807 673
KLP AksjeGlobal Indeks IV	62 456	67 000 000	102 025 164	35 025 164
Sum aksjefond Utenland		373 068 568	555 960 837	182 892 269
Sum aksjer og aksjefond holt for omsetning:		593 029 151	815 511 661	222 482 510

Andel Selskapsportefølje	35 182 608	48 381 815	13 199 208
Andel Kollektivportefølje	557 846 543	767 129 846	209 283 303
Sum aksjer og aksjefond:	593 029 151	815 511 661	222 482 510

Porteføljens risikoprofil er forsøkt redusert ved diversifisering, fondene har forskjellig forvaltningsstrategi og porteføljen er godt spredt. Pensjonskassens mål er å diversifisere bort bedriftsspesifikk risiko, slik at man kun er utsatt for markedsrisiko. Andel børsnoterte papirer i porteføljen er 100 %.

Porteføljen med norske og utenlandske aksjer forvaltes av Danske Capital AS.
Utenlandske aksjefond forvaltes av KLP fondsforvaltning og av Baillie Gifford & co.

Note 8 - Derivater som holdes for omsetning

Type	Balanseført verdi	Urealisert verdi	Pålypte renter
Renteswapper	8 140 280	6 558 503	1 581 777
Andel Selskapsportefølje	482 938	389 096	93 842
Andel Kollektivportefølje	7 657 342	6 169 407	1 487 935
	8 140 280	6 558 503	1 581 777

I SKP sin kapitalforvaltning benyttes derivater i begrenset grad, og bruken er kun knyttet til obligasjonsporteføljen i sikringsøyemed, innenfor gitte rammer. Renteswapper er linjære produkter som benyttes for å regulere rentefølsomheten i renteporteføljene.
Bruken av derivater på denne måten risikobegrenses av det durasjonsmålet som er avtafestet for hele renteporteføljen.

Note 9 - Oversikt over obligasjoner og andre verdipapirer til fast avkastning som holdes for omsetning

	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Sum obligasjoner og sertifikater norske:	1 126 333 404	1 126 333 404
Sum påløpt rente norske	10 508 187	10 508 187
Sum obligasjonsfond utenlandske	432 608 434	432 608 434
	1 569 450 025	1 569 450 025
Andel Selskapsportefølje	93 110 675	93 110 675
Andel Kollektivportefølje	1 476 339 351	1 476 339 351
Sum obligasjoner:	1 569 450 025	1 569 450 025

Andel børsnoterte papirer i porteføljen er 100%.

Risikoprofilen er forsøkt redusert ved å få til en veldiverifisert portefølje slik at man kun er utsatt for markedsrisiko.

DnB Asset Management sin portefølje har en durasjon på 1,86 år. Avkastning i 2014 er 4,77 %.

Storebrand kapitalforvaltning sin del av porteføljen har en durasjon på 1,16 år. Avkastning i 2014 er 4,68 %.

Investeringen i utenlandske obligasjoner er gjort i følgende fond:

- Mercer short Duration Global fund 1 - Quoniam
- Mercer short Duration Global fund 2 - Pimco

Note 10 - Ansvarlig lån

	Valuta	Beløp	Rente i 2014
Skien Kommune	NOK	43 000 000	838 950
Lånet er evigvarende og er medtatt i beregningen av pensjonskassens kapitaldekning.			

Note 11 - Virkelig verdi hierarki finansielle eiendeler

Verdier i NOK	Balanseført verdi Per 31.12.2014	Nivå 1 Børsnoterte priser	Nivå 2 Observerbar input	Nivå 3 Ikke-observerbar input
<i>Fin. eiend. til virkelig verdi over resultatet</i>				
Obligasjoner	1 569 450 025	266 093 347	1 303 356 678	
Aksjer og andeler	815 333 987	815 333 987		
Derivater	8 140 280		8 140 280	
Andre finansielle eiendeler, utlån og fordringer	272 343 145		272 343 145	
<i>Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg</i>				
Aksjer og andeler	198 635 264			198 635 264
Totalt	2 863 902 702	1 081 427 334	1 583 840 104	198 635 264
Selskapsportefølje	169 906 597			
Kollektivportefølje	2 693 996 105			
	2 863 902 702			

Note 12 Finansiell risiko**Finansiell risiko**

SKP har valgt en forvaltningsstrategi med forholdsvis moderat risiko. Med risiko menes i denne sammenheng sannsynligheten for svingninger i våre aktivas verdi. For å sikre en høyest mulig avkastning i forhold til det valgte risikonivå, har pensjonskassen bygget opp en forvaltningsportefølje som består av obligasjoner, aksjer, eiendom, utlån mot pant i fast eiendom og bankinnskudd.

De ulike aktiva er i varierende grad utsatt for finansiell risiko. Kredittrisiko, renterisiko, valutarisiko og likviditetsrisiko er de fire hovedformene for finansiell risiko disse plasseringene er utsatt for. Pensjonskassens styre har løpende vurdering av disse risikoer og fastsetter retningslinjer for hvordan det skal håndteres.

Kredittrisiko

Med kredittrisiko menes at en utsteder av et verdipapir eller en lånekunde ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser.

Kapitalforvaltningsforskriften setter en maksimal begrensning mot enkeltutsteder på 4 % av forvaltningskapitalen.

For å holde kredittrisikoen innenfor akseptable rammer, har styret forhåndsgodkjent forvalternes kredittvurderingssystem og rammer for maksimale engasjementer. SKP benytter i sin kapitalforvaltning derivater i begrenset grad og bruken er kun knyttet til obligasjonsporteføljen i sikringsøyemed, innenfor gitte rammer.

Renterisiko

Renterisiko er risiko for verdiendring av rentebærende instrumenter, som obligasjoner og pengemarkedsplasseringer, som følge av endringer i det generelle rentemarkedet.

Pensjonskassens forvaltere anvender renterelaterte derivater, som for eksempel renteswapper, for å styre markedsrisikoen knyttet til obligasjonsporteføljen. Bruk av derivater skal ikke øke den totale eksponeringen i de underliggende aktiva og derivater brukt på denne måten risikobegrenses av det durasjonsmålet som er avtalefestet for hele renteporteføljen.

Valutarisiko

Valutarisiko er verdiendringer som følge av svingninger i valutakursene. SKP har valutasikret alle sine utenlandsplasseringer.

Likviditetsrisiko

SKP skal til enhver tid holde likviditetsreserve som tilsvarer to måneders pensjonsutbetaling. Pensjonskassen kan på kort tid omgjøre noe av sine investeringer til likvider i og med plasseringer i omløpsmidler som er realiserbare på kort sikt.

Stresstest er utarbeidet etter krav fra Finanstilsynet. Stresstest II er basert på pensjonskassens bokførte verdier pr 31.12.14 og viser følgende:

Tapspotensial

Basert på bokførte verdier per 31.12.2014 viser stresstest

II følgende tapspotensial :

Samlet risiko pr .	31.12.2014
Renterisiko	39,7
Aksjerisiko	163,0
Eiendomsrisiko	23,8
Valutarisiko	1,4
Kredittrisiko	46,6
Korrelasjonsgevinst -markedsrisiko	-52,3
Forsikringsrisiko	37,1
Motpartrisiko	9,5
Korrelasjon - Totalrisiko	-31,8
Samlet risiko pr .	237,2

Følgende parametre er lagt til grunn for risikomodellen:

Aksjefall med 20 %, rentøkning på 1,5 %, eiendomsfall 12 %, styrking av NOK med 12 %
og spreadrisiko mellom ulike rentepapirer.

SKP hadde pr. 31.12.14 følgende soliditet:
Bufferkapitalsituasjon pr. 31.12.14:

	MNOK	
	31.12.2014	
Bufferkapitalsituasjon		
Risikoutjevningssfond som kan medregnes	7,3	
Kursreguleringsfond	252,9	
Tilleggsavsetninger	73,2	
Kursreserve selskapsportefølje	16,5	
Andre reserver		
Annen bufferkapital	349,9	
Fri egenkapital	62,8	
Tellende bufferkapital	412,8	
Bereg. Stresstest tap	237,2	
Dekning i mnok	175,6	
Bufferkapitalutnyttelse	57,4 %	
Solvensmargin	31.12.2014	31.12.2013
Netto ansvarlig kapital	172 943	165 168
50 % av risikoutjevningssfond	3 665	3 665
50 % av tilleggsavsetning	48 066	43 066
	51 731	46 731
Sum solvensmargin kapital	224 674	211 899
Minstekrav til solvensmargin	101 100	101 246
Dekningsgrad på solvensmargin kapitalen	222 %	209 %

Note 13 - Lønnskostnad, ytelser og lån til ledende ansatte mv.

Lønnskostnader består av følgende poster:

	2014	2013
Lønninger	3 029 802	2 819 406
Arbeidsgiveravgift	499 170	477 798
Refundert sykepenges mv.	-38 913	-101 338
Andre kostnader vedr. ansatte	99 828	69 674
Sum	3 589 887	3 265 540
Gjennomsnittlige antall ansatte	5	4
	2014	2013
Ytelser til ledende ansatte		
Daglig leder	822 602	788 747
Styret totalt:	259 725	253 390
Herav:		
Arnt Haugen	-	55 890
Tor Ragnar Sollid	47 975	
Per Eidet	49 375	46 575
Jan Terje Olsen	49 375	46 575
Kai Tore Kvålo	49 375	46 575
Rannveig Sandøy	49 375	46 575
Karl Johnsen (vara)	950	1 700
Hilde Ekeberg Fliid (vara)	-	950
Trond Ballestad (vara)	1 900	950
Barbro Malmgren (vara)	1 900	
Erik Kvam (vara)	950	
Observatør	8 550	7 600

Det er ikke ytt lån til til ledende ansatte pr. 31.12.2014.

Revisjonshonorar er kostnadsført som følger: Pliktmessig revisjonshonorar kr.78 750-, samt annen revisjonsrelatert bistand kr. 30 000,-. Tallene inkluderer merverdiavgift.

Spesifikasjon administrasjon og forvaltningskostnader:	2014	2013
Handelsomkostninger og porteføljeforvaltning	2 005 120	1 778 564
Rentekostnader ansvarlig lån SK	838 950	865 050
Personalkostnader inkl styre honorar	3 382 864	3 725 878
Kostnader lokale	588 100	559 135
Lisenser og programvare	1 114 217	1 074 988
Andre kontorkostnader	217 796	137 689
Honorarer	1 951 645	1 476 210
Tilsynsavgift og kontingenter	267 203	555 855
Andre kostnader	286 820	244 344
	10 652 715	10 107 714
Andel Selskapsportefølje	1 421 170	611 203
Andel Kollektivportefølje	9 231 544	9 496 511

Note 14 - Andre aktiverte driftsmidler

	Arkiv	Inventar	Inv. i lokaler	Totalt
Anskaffelseskost 1.1.2014	229 177	109 756	120 155	459 088
Tilgang i året	-	-	-	-
Anskaffelseskost 31.12.2014	229 177	109 756	120 155	459 088
Akkumulert avskrivning 31.12.2014	198 176	109 108	120 155	427 438
Balanseført verdi 31.12.2014	31 001	648	-	31 649
Årets avskrivninger	16 064	6 768	-	22 832

Note 15 - Investerings eiendommer

Pensjonskassen eier 43,8 % av Schweigaardsgate 11 i Skien kommune gjennom et sameie med AS Kontorbygg. Følgende tall er regnskapsført vedrørende investeringen:

	31.12.2014	31.12.2013
Anskaffelseskost 01.01.	25 219 990	25 219 990
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	-	-
Netto endringer i virkelig verdi 01.01.	-4 619 990	-4 619 990
Tilgang og avgang i året	-	-
Netto endringer i virkelig verdi i år	643 000	-
Utgående balanse 31.12.	21 243 000	20 600 000
Andel Selskapsportefølje	1 260 282	1 245 662
Andel Kollektivportefølje	19 982 718	19 354 338
Sum	21 243 000	20 600 000

Investerings eiendommen består av eiendom (tomt og bygninger) som benyttes for å opptjene leieinntekter og for verdistigning på kapital. Investerings eiendommen regnskapsføres til virkelig verdi.

Investerings eiendom er vurdert til virkelig verdi basert på en årlig verdsettelse av markedsverdi foretatt av DnB Næringsmegling AS. Selskapet som har verdsatt har lang erfaring i å verdsette denne typen investerings eiendommer og har utstrakt erfaring med området der eiendommen er lokalisert.

Det foreligger ingen restriksjoner på når investerings eiendommen kan realiseres, eller hvordan inntekter og kontantstrømmen til avhending kan benyttes.

Det foreligger ingen vesentlige kontraktsforpliktelser til å kjøpe, konstruere eller utvikle investerings eiendommer.

	2014	2013
Årets leieinntekter ved utleie av eiendom	1 995 750	2 063 002
Direkte kostnader knyttet til investerings eiendom	1 350 520	575 681
Netto resultat	645 230	1 487 321
Andel Selskapsportefølje	38 280	89 937
Andel Kollektivportefølje	606 950	1 397 384
Sum	645 230	1 487 321

Fastsettelse av byggets verdi baserer seg på antatt markedsverdi. Det er foretatt verddivurdering av DNB Næringsmegling v/Ola Larsen i januar 2015 og i verdifastsettelsen er det hensyntatt leieinntekter og leiekontraktenes lengde. Antatt markedsverdi på eiendommen er vurdert til å ligge i området NOK 47-50 mill.kr.

Note 16 Transaksjoner med nærstående

Alle transaksjoner med nærstående parter er gjort opp til markedsmessige vilkår.
Alt mellomværende med nærstående gjøres opp fortløpende.

	2014	2013
Resultatposter		
Kjøp administrative tjenester fra Kontorbygg AS	167 500	167 500
Leie av kontorlokaler fra Kontorbygg AS	588 100	588 100
Renteinntekter fra lån til Kontorbygg AS	550 170	725 450
Balanseposter		
Netto andre fordringer/gjeld på Kontorbygg AS	-104 770	-12 679
Lån til Kontorbygg AS	15 036 904	16 375 508

Note 17 - Urealiserte gevinster/tap og kursreguleringsfond

Finansielle omløpsmidler	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Kursreserve ub pr. 31.12.2014	Kursreserve ib pr. 31.12.2013
Aksjer - Tilgjengelig for salg	4 379 185	5 990 000	1 610 815	1 610 815
Aksjer, aksjefond og grunnfondsbevis	760 090 468	986 736 251	226 645 783	173 903 091
Obligasjoner/sertifikater	1 524 377 375	1 558 941 838	34 564 464	20 909 754
Derivater	-	6 558 503	6 558 503	4 179 266
	2 288 847 028	2 558 226 592	269 379 564	200 602 926
Kursreguleringsfond			252 909 154	188 170 071
Selskapsporteføljens andel av kursreserve			16 470 410	12 432 855

Note 18 - Forsikringsmessig dekning

Grunnlagsrente er 3% for opptjening før 2012 og 2,5% for opptjening og forhøyelse etter 1. januar 2012.
Gjennomsnittelig grunnlagsrente per 31.12.2014 var 2,86%.

Beskrivelse	Antall 2014	Antall 2013	Reserve 31.12.2014	Reserve 31.12.2013
Aktive	3 893	3 911	1 022 795 269	962 590 145
Oppsatte med rett	1 288	1 241	215 489 777	193 097 928
Oppsatte uten rett*	5 025	4 606	18 487 604	16 103 574
Sum aktive og oppsatte	10 206	9 758	1 256 772 650	1 171 791 647
Alderspensjon	1 045	974	486 374 453	426 881 483
AFP og tidligpensjon	123	121	89 571 148	78 028 639
Ektefellepensjon	190	187	74 848 399	72 278 061
Barnepensjon	18	19	2 448 454	2 855 208
Uførepensjon	738	702	527 200 356	483 397 567
Sum pensjonister	2 114	2 003	1 180 442 810	1 063 440 958
Totalt	12 320	11 761	2 437 215 460	2 235 232 605
Administrasjonsreserve			54 202 770	50 502 921
Premiereserve			2 491 418 230	2 285 735 526
Erstatningsreserve (IBNR/RBNS)			16 376 228	28 092 731
Sum premiereserve inklusiv adm reserve, oppreservering og erstatningsreserve			2 507 794 458	2 505 546 568
Premiereserve (faktisk) inkl. tilleggsavsetninger, premiefond og risikoutjevningsfond			2 679 474 238	2 462 479 137
Samlet pensjonsgrunnlag for aktive			1 195 776 239	1 155 170 071
Gjennomsnittlig pensjonsgrunnlag for aktive			307 161	295 364

Pensjonskassen har en katastrofeassuranskontrakt med JLT Reinsurance Brokers Ltd.
Egenandelen er kr. 2.000.000,- + 5 % av erstatningen pr. hendelse.
Grensen for reassurandørens erstatningsansvar er kr. 20.000.000,- pr. hendelse.

Det forsikringstekniske beregningsgrunnlagets forutsetninger om dødelighet/levetid er tilpasset tariffen K2013 og uføretariff (KU2009)
Finanstilsynets minstekrav til sikkerhetsmarginer i forhold til denne.

Pensjonskassens beregningsgrunnlag er i samsvar med forsikringslovgivningens generelle krav og vurderes som tilstrekkelig ut fra risikoerfaringene i kommunal sektor totalt sett.

SKP fikk ikke godkjent i sin helhet fjorårets oppreserveing fra kollektivporteføljen til K2013 av Finanstislynet, 16 mill kroner ble tilbakeført premiefondet i 2014.

SKP har derfor i 2014 oppservert de resterende 20 % på 16 mill kr. med 15,7 mill kroner fra annen tilordning av overskudd og 0,3 mill. kroner fra Risikoutjevningfondet.

Note 19 Opplysninger om virkning av endring i forutsetninger

Virkningen av endringer i forutsetninger for forsikringsteknisk beregningsgrunnlag som er brukt ved måling av forsikringsforpliktelser som har vesentlig innvirkning på finansregnskapet er:

Ved en permanent 20 prosent økning av uførehypighet vil effekten på premiereserven være en økning på 1,0 %, som utgjør 25 millioner kroner.

Ved en permanent 10 prosent reduksjon i dødelighet vil effekten på premiereserven være en økning på 2,0 %, som utgjør 50 millioner kroner.

Note 20 - Egenkapital

	Innskutt kapital	Risiko- utjevningfond	Annen opptjent kapital	SUM
Sum egenkapital pr. 31.12.2013	66 000 000	7 572 577	68 600 713	142 173 291
Direkteført mot egenkapitalen		0		
Disponert fra risikoutjevningfond		-242 696		-242 696
Resultat disponert til annen opptjent egenkapital			11 813 037	11 813 037
Sum egenkapital pr. 31.12.2014	66 000 000	7 329 881	80 413 750	153 743 632

Note 21 - Kapitaldekning

	31.12.2014	31.12.2013
Kjernekapital	129 943 340	122 167 857
Evigvarende lån	43 000 000	43 000 000
Sum ansvarlig kapital	172 943 340	165 167 857

Risikovektet portefølje (I hele 1000)

	31.12.2014		31.12.2013	
	Balanseførte verdier	Risikovektet volum	Balanseførte verdier	Risikovektet volum
Risikovekt 0	139 973	-	119 781	
Risikovekt 10	268 124	26 812	317 214	31 721
Risikovekt 20	1 123 428	224 686	1 128 352	225 670
Risikovekt 35	9 988	3 496	12 277	4 297
Risikovekt 50	432 608	216 304	220 078	110 039
Risikovekt 100	1 144 406	1 144 406	1 038 952	1 038 952
Sum beregningsgrunnlag	3 118 527	1 615 704	2 836 654	1 410 680

Urealisert gevinst fin. omløpsmidler	-269 380	-200 603
Nedskrevet verdi eiendom		
Reinvesteringskostnad vedr. derivater	8 140	8 588
Kapitaldekning pr. 31.12	12,83 %	13,60 %

Note 22 - Premiefondet

	2014	2013	2012	2011
Premiefond pr. 1.1.	54 946 786	68 191 117	109 490 549	124 644 638
Tilført rente	1 373 670	2 802 655	3 284 716	3 739 339
Premiefond brukt til betaling av premie	-43 300 000	-20 000 000	-50 000 000	-60 000 000
Tilbakeføring for mye oppservert 2013	16 062 535			
Avregning for mye innkrevet reg premie	10 205 913			
Overskudd tilført premiefondet	28 929 478	3 953 013	5 415 852	41 106 572
Premiefond pr. 31.12.	68 218 381	54 946 786	68 191 117	109 490 549

Note 23 - Realiserte gevinster og -tap

Postene utgjør realiserte kursgevinster og tap vedrørende salg av aksjer, obligasjoner og derivater.

Note 24 - Kapitalavkastning

	2014	2013	2012	2011
Bokført kapitalavkastning kollektivporteføljen	3,95 %	3,86 %	4,22 %	2,96 %
Verdijustert kapitalavkastning Kollektivporteføljen	5,94 %	7,89 %	7,52 %	1,20 %
Bokført kapitalavkastning selskapsporteføljen	0,25 %	0,25 %	0,18 %	0,24 %
Verdijustert kapitalavkastning selskapsporteføljen	0,37 %	0,51 %	0,51 %	0,10 %

Note 25 - Påntelån og andre utlån

	2014	2013	2012	2011
Lån til medlemmer	12 535 034	13 481 556	8 157 282	7 007 004
Andre utlån	15 036 904	16 375 508	15 036 904	16 375 508
Påløpte renteinntekter	92 814	105 036	109 775	65 755
Totalt	27 664 752	29 962 100	28 801 063	21 332 933
Spesifiserte tapsavsetninger				
Uspesifiserte tapsavsetninger				
Andel Selskapsportefølje	1 641 265	1 860 996	1 623 486	1 869 313
Andel Kollektivportefølje	26 023 487	26 940 067	19 709 446	22 995 450
Sum utlån:	27 664 752	28 801 063	21 332 933	24 864 763

Note 26 - Annen kortsiktig gjeld

Andre forpliktelser gjelder for en stor del skyldig skattetrekk, arbeidsgiveravgift og feriepenges samt avregning premieinntekter.

Note 27 - Andre fordringer

Fordringen gjelder i hovedsak krav på premier for desember 2014 samt fordring vedrørende salg av aksjer og obligasjoner med oppgjør over årsskiftet.

Note 28 - Resultatanalyse/resultatfordeling

	2014	2013
Renteresultat	100 090 955	138 141 403
Til/fra kursreguleringsfond	-64 739 083	-106 490 285
Realisert renteresultat/avkastningsresultat	35 351 872	31 651 118
Risikoresultat	3 577 566	23 938 948
Administrasjonsresultat	1 368 588	765 468
Resultat til fordeling	40 298 026	56 355 534
Til tilleggsavsetninger	10 000 000	6 951 397
Oppreservering (K2013)		47 881 748
Til/fra risikoutjevningsfond		
Til premiefond	28 929 478	756 921
Til egenkapital	1 368 588	765 468
Sum disponert	40 298 026	56 355 534
Spesifikasjon av administrasjonsresultat		
Beregningmessige omkostninger	10 600 132	10 261 978
Årets faktiske omkostninger	-9 231 544	-9 496 510
Administrasjonsresultat	1 368 588	765 468
Totalresultat overført egenkapital		
Administrasjonsresultat	1 368 588	765 468
Rentegarantipremie	2 284 289	2 790 945
Resultat ikke teknisk regnskap	9 380 716	12 551 666
Skattekostnad	-1 221 023	-679 529
Til/Fra risikoutjevningsfond		
Totalresultat post 20	11 813 037	15 428 550

Note 29 - Skattekostnad og midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier*Midlertidige forskjeller og grunnlagene for utsatt skatt/ utsatt skattefordel:*

	01.01.2014	31.12.2014	Endring
Midlertidige forskjeller knyttet til:			
Anlegg og utstyr	-28 101	-34 416	6 315
Obligasjoner	11 999 940	25 620 667	-13 620 727
Aksjer og aksjefond	181 513 396	228 338 267	-46 824 871
Derivatater	4 179 266	6 558 503	-2 379 237
Andeler i deltagerlignede selskaper	5 413 194	15 545 618	-10 132 424
Skattem. fremførbart underskudd	-292 920 037	-369 241 491	76 321 454
Skattem. fremførbart ubenyttet godtgjørelse			*
Netto forskjeller	-89 842 342	-93 212 852	3 370 510
Skattereduserende forskjeller som ikke kan utlignes	89 842 342	93 212 852	-3 370 510
Sum midlertidige forskjeller	*	*	*
Utsatt skattefordel 31.12. basert på 27%	*	*	*

Utsatt skattefordel er ikke oppført i balansen

	2014
Betalbar skattekostnad av skattepliktig inntekt	*
Betalbar skattekostnad av skattepliktig formue	1 056 972
Endring i utsatt skatt	*
+Rest å betale fra tidligere år	164 061
Skattekostnad	1 221 033

	31.12.2014
Beregnet betalbar skattegjeld av skattepliktig inntekt og formue	1 056 972
- Fratrullet allerede innbetalt forhåndsskatt	*
Betalbar skatt i balansen	1 056 972

<i>Avstemming fra nominell til faktisk skattesats:</i>	2014
Resultat før skattekostnad	13 034 060

Forventet inntektsskatt etter nominell skattesats (27%)

Skatteeffekten av følgende poster:

Verdiendring på investeringer	-18 798 921
Skattefrie gevinster/tap fra aksjesalg	-38 841
Andel av permanente forskjeller fra deltakerlignet selskap	-1 343 221
Justeringsav forpliktelser	*
Endring i verdireguleringsreserven - eiendom, anlegg og utstyr	6 165
Gevinst og tap på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	*
Andre permanente forskjeller	20 176 522
Bruk av skatteposisjoner	*
Midlertidig forskjell anlegg og utstyr	-1 705
Skattekostnad	0
Effektiv skattesats	0,00 %

Ligningsmessig formue:

Ligningsverdi av eiendeler	3 078 612 315
- skattemessig gjeld	2 726 288 315
Ligningsmessig netto formue	352 324 000

0.3 % formuesskatt	1 056 972
--------------------	-----------

Note 30 - Pensjonsforpliktelse egne ansatte

Pensjonsansvaret dekkes av pensjonskassen. Ordningen er en ytelsesbasert pensjonsordning som tilfredsstiller kravene til obligatorisk tjenestepensjon (otp). Selskapet har AFP-ordning.

PENSJONSKOSTNADER INKL. AGA

	2014	2013
Nåverdi av årets opptjening	361 524	370 996
Rentekostnad	325 421	233 083
Brutto pensjonskostnad	686 945	604 079
Forventet avkastning	-266 051	-233 546
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	26 304	28 338
Netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	447 198	398 871
Aga netto pensjonskostnad inkl. adm.kost	63 055	56 241
Resultatført aktuarielt tap (gevinst)	97 578	19 299
Resultatført planendring	-921 061	0
Resultatført pensjonskostnad	-313 230	474 411

PENSJONSFORPLIKTELSE

	31.12.2014	31.12.2013
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	9 701 215	7 872 074
Pensjonsmidler	7 192 165	6 456 309
Netto forpliktelse før arb.avgift	2 509 050	1 415 765
Arbeidsgiveravgift	353 776	199 623
Netto forpliktelse inkl. aga	2 862 826	1 615 388
Ikke resultatført aktuarielt gevinst (tap) ekskl.aga	-3 145 656	-1 972 724
Ikke resultatført aktuarielt gevinst (tap) aga	-443 539	-278 155
Ikke resultatført planendringer		921 061
Balanseført nto forpl./midler etter aga	-726 369	285 570

MEDLEMSSTATUS

	2014	2013
Antall aktive	5	4
Antall oppsatte	1	1
Antall pensjoner	2	2
Gj.snitts pensjonsgrunnlag, aktive	601 585	603 150
Gj.snitts alder, aktive	50,56	49,82
Gj.snitts tjenestetid, aktive	11,17	12,83
Forventet gj.stående tj tid, aktive	10,00	10,11

FORUTSETNINGER

	31.12.2014	31.12.2013
Diskonteringsrente	2,30 %	4,00 %
Lønnsvekst	2,75 %	3,75 %
G-regulering	2,50 %	3,50 %
Pensjonsregulering	1,73 %	2,72 %
Forventet avkastning	2,30 %	4,40 %
Agasats	14,10 %	14,10 %
Amortiseringstid	15	15
Korridorstørrelse	10,00 %	10,00 %

Endring i pensjonsforpliktelser

	2014	2013
Brutto pensjonsforpliktelse bokført verdi 01.01	8 427 114	5 525 365
Planendring	-807 240	
Brutto IB etter planendring	7 619 874	5 525 365
Nåverdi av årets opptjening	361 524	370 996
Rentekostnad	325 421	233 083
Aktuarielt tap (gevinst) DBO	1 338 343	2 688 421
Utbetalinger	-196 147	-138 551
Brutto pensjonsforpliktelse bokført verdi 31.12	9 701 215	8 427 114

Endring i pensjonseiendelene

	2014	2013
Midler UB i fjor	6 456 309	4 555 850
Forventet avkastning	266 051	233 546
Aktuarielt (tap) gevinst pensjonsmidlene	79 891	1 436 754
Administrasjonskostnad/Rentegaranti	-26 304	-28 338
Innbetalt premie/tilskudd inkl. adm	612 365	397 048
Utbetalinger	-196 147	-138 551
Midler UB i år	7 192 165	6 456 309

AVKASTNING PÅ PENSJONSMIDLENE

	2014	2013
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	266 051	233 546
Aktuarielt (tap) gevinst pensjonsmidlene	79 891	1 436 754
Faktisk avkastning på pensjonsmidlene	345 942	1 670 300

KONTANTSTRØMANALYSE

	2014		
	Selskapsportefølje	Kundeportefølje	Samlet
Kontantstrøm fra driften			
Premieinntekter		243 228 398	243 228 398
Renteinntekter/gevinster	4 436 436	70 343 002	74 779 438
Utbetalte erstatninger		(82 544 167)	(82 544 167)
Renteutgifter/tap	2 252 195	35 710 237	37 962 433
Andre utgifter	(1 406 284)	(9 231 544)	(10 637 828)
Endring fordringer og gjeld	6 262 780	(1 709 843)	4 552 937
A Kontantstrøm fra drift	11 545 127	255 796 084	267 341 210
Kontantstrøm fra kjøp/salg av verdipapirer og driftsmidler:			
Investeringseiendommer			
<u>Finansielle eiendeler som måles til ammortisert kost:</u>			
Investering som holdes til forfall	5 437 341	81 562 006	86 999 347
Utlån og fordringer	142 817	2 142 308	2 285 126
<u>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi:</u>			
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	(2 880 221)	(43 204 313)	(46 084 533)
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	(15 536 816)	(233 057 646)	(248 594 461)
Finansielle derivater	26 262	254 298	280 560
Andre finansielle eiendeler		(18 029 127)	(18 029 127)
B Kontantstrøm fra investeringer	(12 810 616)	(210 332 473)	(223 143 089)
Kontantstrøm egenkapital mv.			
Premiefond brukt til premie			-43 300 000
C Kontantstrøm egenkapital			-43 300 000
Netto Likviditetsendring (A+B+C)			898 121
Likviditetsbeholdning 01.01.			13 365 775
Likviditetsbeholdning 31.12.			14 263 896

Foto: Tom Riis

Forsikringservice

KLP Forsikringservice AS
Et selskap i KLP-konsernet
Org nr.: 967 696 676 Foretaksregisteret
Dronning Eufemias gate 10,
Pb 400 Sentrum, 0103 Oslo
Tlf.: 22 03 35 00 Faks: 22 03 36 00
www.klp.no

Oslo 4. mars 2015

Aktuarerklæring Skien kommunale pensjonskasse 2014

Under henvisning til det fremlagte regnskapet for 2014 bekreftes det at de forsikringstekniske avsetninger er foretatt i samsvar med gjeldende beregningsgrunnlag.

For dødelighet og sivilstandselementer er benyttet det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget K2013 fastsatt av Finanstilsynet med utgangspunkt i en utredning fra Finans Norge. Dette beregningsgrunnlaget har en margin i startdødeligheten på 12 prosent.

I overensstemmelse med regulatoriske krav er minst 20 % av oppreserveringen fra det tidligere beregningsgrunnlag K2005 til K2013 dekket av pensjonskassens egenkapital, og resten er dekket av individualisert renteoverskudd fra 2012 og individualisert rente- og risikooverskudd fra 2013.

For uførhet er det benyttet et eget kommunalt grunnlag fra 2009 basert på KLPs uføreerfaringer til og med 2008. Uføreutviklingen i kommunal sektor har i årene etter vært gjennomgående positiv slik at marginene i uføreforutsetningene har vært økende. Dette beregningsgrunnlaget vil per 1. januar 2015 bli erstattet av et nytt uføregrunnlag basert på uføreerfaringene i årene 2011-2013 i pensjonskasser med KLP Forsikringservice som aktuar.

Med vennlig hilsen
For KLP Forsikringservice AS

Linda E. Johansen
Ansvarshavende aktuar

Tlf : 35 50 53 20
Fax: 35 50 53 21
www.bdo.no

Leirvolden 21A
3736 Skien

Til styret i
Skien Kommunale Pensjonskasse

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Skien Kommunale Pensjonskasse, som viser et overskudd på kr 11 813 037. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2014, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Skien Kommunale Pensjonskasse per 31. desember 2014, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Skien, 19. mars 2015

BDO AS

A handwritten signature in blue ink that reads 'Tore Samuelsen'.

Tore Samuelsen
Statsautorisert revisor

SKIEN KOMMUNALE PENSJONSKASSE

*- nærhet og
tilgjengelighet...*